

اکنونمیست: پوتین نظم جهان را برهم ریخته است عصر جدید هسته‌ای

اکنونمیست معتقد است حتی در صورتی که ولادیمیر پوتین هیچ‌گاه از سلاح اتمی در اوکراین استفاده نکند، نظم هسته‌ای جهان را به هم ریخته است. بعد از تهدیدهای رئیس‌جمهوری روسیه، ناتو حمایتی را که آماده ارائه آن بود، محدود کرد. این مساله دو پیامد نگران‌کننده به دنبال خواهد داشت. یکی اینکه کشورهای آسیب‌پذیر که جهان را از دید اوکراین می‌بینند، گمان می‌کنند که بهترین دفاع در برابر یک دشمن مجهز به سلاح اتمی داشتن سلاح‌های خودشان است. دیگر اینکه کشورهای دیگر دارنده سلاح اتمی به این باور می‌رسند که آنها نیز با دنبال کردن تاکتیک ولادیمیر پوتین می‌توانند دستاوردهایی داشته باشند. اگر این اتفاق بیفتد، مطمئناً کسی در جایی تهدیدش را به واقعیت تبدیل می‌کند.

خطر هسته‌ای قبل از عملیات نظامی روسیه نیز رو به گسترش بود. کره شمالی ده‌ها کلاهک در اختیار دارد. گرچه معاهده جدید، موشک‌های بالستیک قاره‌پیمای روسیه و آمریکا را تا ۲۰۲۶ محدود خواهد کرد؛ ولی اسلحه‌هایی چون اژدرهای هسته‌ای را پوشش نمی‌دهد. پاکستان به سرعت در حال جمع‌آوری سلاح است. چین نیز نیروی اتمی خود را به روز می‌کند و پنتاگون می‌گوید در حال گسترش آن است. این گسترش سلاح‌های کشتار جمعی نشان‌دهنده ضعیف شدن انزجار اخلاقی است که استفاده از سلاح اتمی را محدود می‌کند. با کم‌رنگ شدن خاطرات هیروشیما و ناکازاکی مردم نمی‌توانند درک کنند که چگونه انفجار

یک سلاح جنگی کوچک می‌تواند منجر به نابودی کل شهرها شود. تنها آمریکا و شوروی با یک صلح هسته‌ای دوطرفه کنار آمده‌اند. درحالی‌که شواهد کافی از اینکه قدرت‌های هسته‌ای بسیاری در تلاش برای حفظ صلح هستند، وجود ندارد.

تنش اوکراین به این بی‌قراری افزوده است. حتی در صورتی که رئیس‌جمهوری روسیه بلوف زده باشد، تهدیدهای او تضمین‌های امنیتی داده‌شده به کشورهای غیرهسته‌ای را از بین می‌برد. در ۱۹۹۴ اوکراین در ازای تضمین‌هایی از سوی روسیه، آمریکا و انگلستان مبنی بر اینکه مورد حمله قرار نخواهد گرفت، سلاح‌های هسته‌ای شوروی سابق را واگذار کرد. اما روسیه با تصرف کریمه و حمایت از جدایی‌طلبان دونباس در ۲۰۱۴ آشکارا آن تعهد را نقض کرد. آمریکا و انگلستان نیز با کنار ایستادن تعهدات خود را زیر پا گذاشتند. این شرایط به کشورهای آسیب‌پذیر دلایل بیشتری برای هسته‌ای شدن می‌دهد. استراتژی رئیس‌جمهوری روسیه از مطرح کردن تهدید هسته‌ای حتی ویرانگرتر از این است. در دهه‌های پس از جنگ جهانی دوم، قدرت‌های هسته‌ای به فکر استقرار سلاح‌های اتمی در نبرد بودند؛ ولی در نیم قرن گذشته چنین هشدارهایی تنها درباره کشورهای چون عراق و کره شمالی اعمال شده است که تهدید به استفاده از سلاح‌های کشتار جمعی می‌کردند. ولادیمیر پوتین اما متفاوت است؛ چراکه از تهدید هسته‌ای برای پیروزی نیروهایش در یک جنگ غیرهسته‌ای استفاده می‌کند.

به نظر می‌رسد این تهدیدها موثر بوده‌اند. درست است که حمایت ناتو از اوکراین بسیار قوی‌تر از انتظار بوده است، ولی درباره ارسال سلاح‌های تهاجمی چون هواپیما تردید به خرج داده است. گرچه رئیس‌جمهوری آمریکا مقدار زیادی سلاح به اوکراین ارسال کرده است، این هفته از ارسال سلاح‌هایی که می‌توانند به عمق روسیه نفوذ کنند، خودداری کرد. دیگر اعضای ناتو نیز به نظر می‌رسد معتقدند اوکراین باید با روسیه کنار بیاید؛ چراکه تحمیل شکست به ولادیمیر پوتین می‌تواند او را در شرایط سختی قرار دهد و عواقب ناگواری داشته باشد. این منطق روال خطرآفرینی برجای می‌گذارد. اگر چین به تایوان حمله کند، می‌تواند شرایط مشابهی را ایجاد کند. کشورهای بیشتری ممکن است

سلاح‌های جنگی بیشتری جمع‌آوری کنند و این اتفاق معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای را زیرپا خواهد گذاشت. جبران این خسارت بسیار سخت خواهد بود. این معاهده که سال گذشته به اجرا گذاشته شد و ۸۶ کشور از آن حمایت کرده‌اند، خواستار نابودی آنهاست. با این حال کشورهای دارای سلاح از آسیب‌پذیر شدن می‌ترسند؛ حتی در صورتی که خلع سلاح جمعی ممکن است منطقی باشد.

کنترل تسلیحات، با راستی‌آزمایی دقیق، ارزش پیگیری را دارد. ممکن است روسیه هوشیار باشد، ولی ضعیف شده است. حمله اتمی پول نیاز دارد و روسیه باید نیروهای خود را بازسازی کند. آمریکا می‌تواند بدون اینکه امنیت خود را به خطر بیندازد، موشک‌های زمینی خود را در ازای کاهش از طرف روسیه کنار بگذارد. هر دو طرف می‌توانند بر سر اقدامات فنی چون عدم حمله به زیرساخت‌های فرماندهی، کنترلی و ارتباطی هسته‌ای در یک درگیری غیرهسته‌ای متعارف، به توافق برسند. در نهایت، هدف باید وارد کردن چین باشد. به اعتقاد نشریه اکونومیست در صورت شکست تاکتیک‌های هسته‌ای رئیس‌جمهوری روسیه، این گفت‌وگوها آسان‌تر خواهد شد. جو بایدن این هفته نوشت که آمریکا نشانه‌ای از آماده شدن روسیه برای استفاده از سلاح هسته‌ای را مشاهده نکرده است؛ ولی کشورهایی چون چین، هند، اسرائیل و ترکیه که به کرملین دسترسی دارند، باید به پوتین درباره خشمشان در صورت استفاده از سلاح اتمی هشدار دهند.

اکونومیست اضافه می‌کند: دورکردن اوکراین از یک حمله هسته‌ای ضروری است، ولی کافی نیست. جهان باید مطمئن شود که رئیس‌جمهوری روسیه امروز، آن‌طور که در ۲۰۱۴ موفق شد، در عملیات نظامی خود موفق نخواهد شد. اگر او یکبار دیگر باور کند که تاکتیکش موفق بوده است، در آینده تهدیدهای هسته‌ای بیشتری را مطرح خواهد کرد. دیگران نیز از او الگو می‌گیرند. بنابراین اوکراین برای عقب‌راندن ارتش روسیه نیاز به سلاح‌های پیشرفته، کمک اقتصادی و تحریم روسیه دارد. کشورهایی که این را تنها یک جنگ اروپایی گذرا می‌دانند، به امنیت خود توجه ندارند و آنها که به نام صلح استدلال می‌کنند که اوکراین برای اجتناب از گرفتار شدن در جنگ، به آتش بس با روسیه نیاز دارد،

سخت در اشتباه هستند. اگر ولادیمیر پوتین حس کند که ناتو عزم جدی ندارد، روسیه خطرناک باقی خواهد ماند.